

IZBRISANI SE VRAĆAJU KUĆI

Uspelo mi je tek iz trećeg puta.

Prvi put sam dugo lutao po kraju tražeći ulicu, a onda, našavši je ušuškano u čvorove sličnih, tumarao kroz nju, omamljen izlomljenom arhitekturom, pogubljen među uglovima koji prkose zdravom razumu.

Adresu nigde nisam smeo da zapišem; pohranio sam je u sećanje kad mi je predat paket, mala bela kutija bez ikakvih oznaka.

Na diskreciju mnogo polažemo. Da nije tako, naše mušterije odabrale bi neki drugi servis za dostavu robe specifičnog profila. Baze podataka ne postoje. Firma nema ime; izlog jedne knjižare služi kao paravan.

Dostavljači samo naslućuju o čemu je reč. Ocenjuju nas po brzini i snalažljivosti, kao i po sposobnosti pamćenja – datu adresu nemoguće je izbrisati iz mog uma – ne po stepenu ljubopitljivosti.

Ali broja nije bilo. Obletao sam kao osa oko dve sive spojene zgrade – 17, 21 – već se pribojavajući da ću na sebe privući pažnju

koja neće prijeti ni mojim poslodavcima ni njihovim mušterijama. Sigurno sam već bio u toj ulici; ali to je bio prvi put da je posećujem u novom životu – nakon amnezije.

Devetnaestica ili nikada nije postojala ili je u nekom trenutku nepažnjom izbrisana – rušenje starih građevina i podizanje novih mora biti često u tako propalom kraju. Vratio sam se, pokunjen i ne malo uplašen. Još uvek sam nov; ne valja da počnem da zakazujem ovako rano.

Sutradan su me bez reči poslali nazad. Mušterija nije poslala žalbu, niko mi nije očitao bukvicu, samo su me vratili. Uzalud. Broj jednostavno nije postojao. Već sam i sam sebi počinjao da izgledam blesavo dok sam obigravao oko te nakaradne betonske gromade, kriveći vrat, čkiljeći u beznadežnoj potrazi za bilo kakvim prolazom, najmanjom rupom na kojoj stoji – 19. Konačno sam u očajanju pribegao onome za šta sam znao da nikako ne smem. Prvo što vas u službi nauče jeste da nikada ne pitate prolaznike za broj. Svaka pažnja je nepoželjna. Čak su i drap uniforme dostavljača dovoljno neupadljive da ih niko ne prepoznae kao takve.

Nisam, međutim, imao izbora. Nakašljao sam se, učtivo pozdravio prvu prolaznicu i zaustio da upitam za broj. Hladno je prošla i nastavila niz ulicu. Pokušao sam opet, ali se stariji gospodin koji je tada naišao nije pokazao ništa ljubaznijim. Ubrzo je postalo jasno da niko na ulici ni najmanjim gestom ne pokazuje da primećuje moje prisustvo. Probao sam sa još bar petoro prolaznika dok se nisam setio šta je posredi.

Smrdeo sam. Ne svojom krivicom – ličnu higijenu redovno održavam, a šef firme, gospodin M, pruža nam udoban smeštaj, čista kupatila i obezbeđena sredstva za sve higijenske potrebe. Ne, smrdeo sam jer i firma uvek smrdi. Iz njenih inače savršeno belih hodnika, kancelarija i spavaonica nemoguće je isterati nesan miris sumpora. Nemoguće, kažem, iako svi znaju da bi ujedno bilo i izlišno. Smrad, naime, potiče od samog M-a. Dovoljno je da prođe spratom ili uđe u neku prostoriju, pa da miris upiju zidovi, nameštaj i odeća, a kada, danima kasnije, počne da se razilazi, M. ponovo naiđe. Ne da bi nas nadgledao, niti da bi nam lovio greške. Naprotiv, uvek je nasmejan, razgovor vodi toplo i neusiljeno, toliko prijatno da često

zaboravimo da nam je šef. Zato se niko nikada ne žali na smrad koji vuče za sobom i koji se toliko dugo zadržava za njim. Ni ja nisam sklon da to pominjem, makar i kao šalu među kolegama.

Ne zaboravljam da mi upravo on pruža smeštaj i priliku da radim. Kada sam se pre manje od mesec dana probudio u onoj čudnoj prostoriji koja je ličila na bolničku sobu, nisam se ničega sećao, ponajmanje toga ko sam. M. me je prvi posetio. Ljubazno je ponudio ovo što sada imam, a ja sam bez pitanja prihvatio. Rečeno mi je da sam nađen bez dokumenata i da, po svemu sudeći, ne postoji rodbina kojoj bih se vratio. Svako bi u u takvoj situaciji prihvatio ponudu nekoga ko tako neposredno i predusretljivo prilazi čoveku kao što to čini M. Ubeđen da taj uglađeni gospodin, meni potpuni stranac, u stvari vodi svojevrсно prihvatište za napuštene, prihvatio sam obećanje i sobu i posao. Od tada sam uspešno dostavio na desetine pošiljaka sličnih ovoj kojoj nisam uspevao da nađem primaoca.

Po drugi put sam se vratio u firmu neobavljena posla, pitajući se kako će, ako paket uskoro ne završi na zadatoj adresi, na mene uticati prvi neuspeh u službi.

Sutradan, u osvit trećeg dana, posegao sam za poslednjim dostupnim sredstvom, iako se to kosi sa propisima službe. Iz ranca koji su mi dali po izlasku iz ustanove u kojoj sam se po buđenju našao izvuкао sam odeću u kojoj sam tom prilikom nađen – teget pantalone, sivu košulju i plavi džemper. Ranac je sve vreme bio zatvoren; odeća još nije bila upila miris sumpora. U jednom neprometnom parku, svukao sam smrdljivu uniformu i obukao odeću iz ranca, ogledavši se pritom u fontani – kratka plava kosa, košulja, džemper, pantalone – bio sam konačno čist i mogao sam slobodno prići bilo kome i pitati ga za taj prokleti broj.

U ulici me je, međutim, čekalo novo iznenađenje. Ne samo što su svi ostali gluvi na moje „oprostite, da vas pitam...“, već su prolaznici, bez izuzetka, i dalje nepogrešivo pokazivali da me niti vide, niti čuju, niti osećaju.

Bio sam spreman da se u očajanju okrenem, uputim u firmu i potražim M-a lično, kad sam shvatio da me neko gleda. Žena je zakoračila preko ulice, ne skidajući pogled sa mene, i prišla mi. Tek kad mi je pružila ruku, shvatio sam da nosi uniformu – smrad sam odmah prepoznao. Dopustio sam nepoznatoj kolegici da me ćutke odvede

iza zgrada 17 i 21 i na mestu njihovog spoja prstom pokaže na uzak prolaz. Prolaz koji – bio sam spreman da tvrdim pod pretnjom smrću – prethodna dva dana nije bio tu.

Zakoračio sam, nakratko se osvrnuo – žena je već bila nestala – prošao do malog dvorišta i pogledao oko sebe. Pocrnela tabla sa brojem 19 bedno je visila samo jednim svojim uglom pričvršćena za zid na kom je stajao ulaz od natrulog drveta. Iza njih, stepenice su vodile do usamljenih vrata. Nisam ni pozvonio. Gurnuo sam odškri-nuta vrata i sa njih osmotrio prizor: razbacane knjige pored umota-nog tepiha na parketu; na stolu prevrnute čaše sa kojih se širi vonj alkohola i poluprazne šolje kafe; na krevetu brdo gužvavih čaršava i pokrivača, jastuk napola izvučen iz pocepane jastučnice. Prašina, vlaga, smrad – zadah smrti.

A sa plafona, čvrsto upetljano oko lusteru, uže. U njemu vrat, modar i groteskno iskrivljen. Iznad – komično isplažen jezik, razro-gaćene oči, kratka plava kosa. Ispod – siva kragna košulje, plavi džemper, teget pantalone.

Ostavio sam paket pored vrata, zatvorio ih, u dvorištu se presvu-kao nazad u uniformu i pohitao u firmu. Nove pošiljke uvek čekaju.